

ZAMYŠLENÍ NAD STŘEDNÍ DOBOU ŽIVOTA ČESKÝCH SLÁDKŮ

Dr. ZBYNĚK LIKOVSKÝ, CSc., Ústav experimentální medicíny AV ČR, Praha,
Dr. BOHUMIL TUREK, CSc., Státní zdravotní ústav, Praha

Klíčová slova: konzumace piva, sládci, střední doba života

Ve spotřebě nápojů zaujímá u nás pivo prioritní postavení. Spotřeba alkoholu z piva tak představuje průměrně 14 až 15 g denně. Někteří jedinci však z tohoto průměru značně vybočují. Pivo však, kromě alkoholu, obsahuje řadu dalších látek příznivých, ale i rizikových.

K příznivým můžeme počítat řadu vitaminů, např. B₁, B₂, B₆, niacin, kyselinu pantothenovou, kyselinu listovou, biotin, a to v množstvích, které v litru představuje 50 i více % denní doporučené dávky těchto nutričních faktorů. Z významných látek dále obsahuje cholin, až 300 mg v litru, hořčík, 80–100 mg v litru, třikrát vyšší obsah draslíku než sodíku, tj. 400–450 mg v litru. Na obsahu minerálních látek má podíl i voda, která je při výrobě použita.

Nepříznivé — kromě alkoholu — jsou některé látky obsažené v chmelu, odpovědné za to, že chmel v Amesově testu vykazuje mutagenní aktivitu. Dále je možná přítomnost nitrosaminů, biogenních aminů, polyaromatických uhlovodíků. Nejsou vyloučeny ani aflatoxiny, prokázané již v pivu v zahraničí; kromě nich se v pivu mohou vyskytovat i další náhodné kontaminanty.

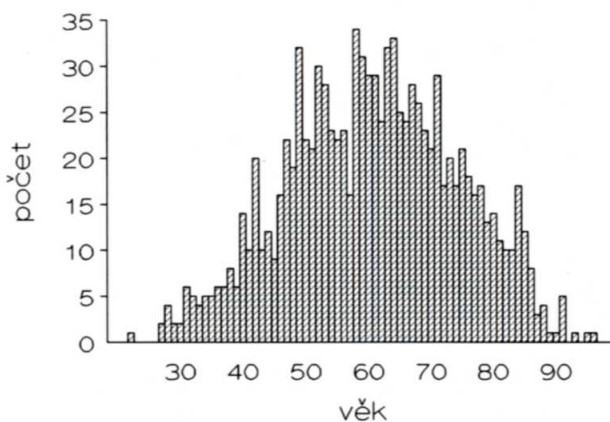
Na výsledný efekt pití piva v lidském organismu jsou různé názory. Na jedné straně nekriticky příznivé, na druhé straně velmi kriticky nepříznivé. Za vlivy, které mohou být prospěšné, lze počítat dietetické účinky, diuretický efekt, do určité míry i účinky sedativní. K příznivému efektu je možno přiřadit i ten, který při nižším přívodu vykazuje alkohol pro ovlivnění spektra lipoproteinů, a to zvýšení HDL.

Nepříznivé účinky jsou dány množstvím konzumovaného piva. Z nutričně epidemiologických sledování jednoznačně vyplývá vyšší zátěž srdce (Bierherz), zvýšení výskytu obezity — zejména ukládání tuku ve středních partiích těla, což je považováno za závažné zejména ve vztahu k riziku kardiovaskulárních chorob (Bierbauch), dále poškození jater s následnou cirhózou jaterní, poškození ledvin — i když někteří význační internisté doporučovali úměrné dávky piva při ledvinových kamnících. K dalším významným nepříznivým vlivům je nutno počítat riziko kolorektálního karcinomu a diabetu II typu.

Ve všech těchto případech však záleží jak na množství konzumovaného piva, tak i na dalších nutričních podmínkách, protože konzum piva nejenom s sebou nese určité specifické dietní návyky, ale také ovlivňuje životní styl.

Z hlediska spotřeby piva specifickou skupinu, konzumaci piva profesionálně vystavenou, představují sládci. Je samozřejmé, že nejsou, resp. nebyli jedinými pracovníky pivovarů s více méně volným přístupem k pivu. V pivovarských zvyklostech byl totiž po staletí zakotven a později až do tzv. socializace našeho pivovarského průmyslu i kolektivními smlouvami zaručován nárok zaměstnanců na domácí pivo, tj. pivo bezplatně poskytnuté zaměstnancům pivovarů, které *nesmělo* být vynášeno z pivovaru. V našem století dostávali muži 3 litry, ženy a mladiství 1 litr piva denně [1].

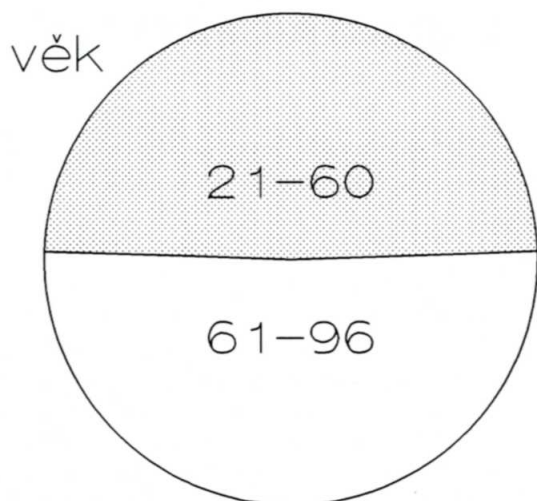
Z osobních zpráv pivovarských periodik [2] jsme excerpovali údaje z let 1873 až 1950 o věku 1 037 českých sládků v době úmrtí; padlé za I. světové války a popravené během nacistické okupace v době tzv. Protektorátu Čechy a Morava jsme do přehledu nezahrnuli (*obr. 1*). Ukázalo se, že střední délka života našich sládků v průměrné hodnotě z jednotlivých let byla poměrně nízká: jenom 60 let a 10 měsíců. Věku 60 let se tedy dožívala jen o málo více, než polovina sládků (*obr. 2*).

Obr. 1. Věk českých sládků v době úmrtí — údaje z let 1873 až 1950.

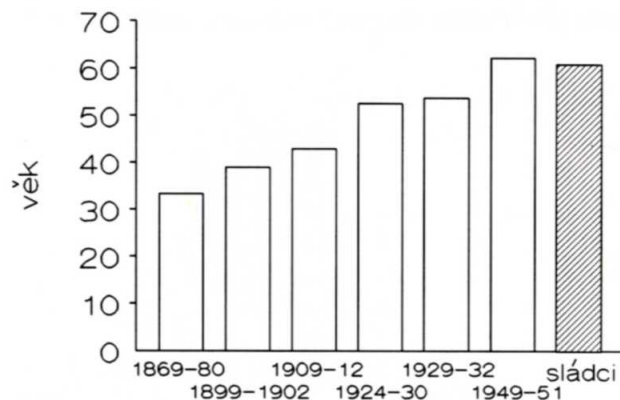
Přitom sládci nejsou skupinou, kterou by bylo možné označit jako výrazně rizikovou. Z četnosti úmrtí v jednotlivých věkových údobích je zřejmé, že období 21 až 60 roků věku a 61 až 96 jsou v podstatě shodná (*obr. 2*). U sládků, bohužel, chybějí údaje o úrazech a infekčních nemocech, což pochopitelně může úmrtnost v nižších věkových skupinách ovlivnit.

Srovnávací skupina normální mužské populace ze stejného časového období, jež by zahrnovala pouze osoby starší dvaceti let, bohužel neexistuje.

Obr. 2. Podíl českých sládků zemřelých do 60 let věku a těch, kteří zemřeli až po tomto roce.

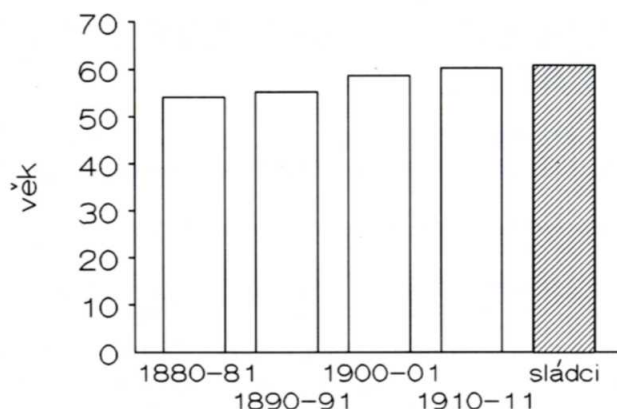
Při porovnávání s publikovanými údaji je totiž nutné počítat s tím, že průměrný lidský věk prodloužilo zlepšení kojenecké a dětské úmrtnosti. Po roce 1892 došlo u nás k výraznému poklesu úmrtnosti; střední délka života novorozeného chlapce se mezi léty 1869/1870 a 1910/1911 zvýšila o $8\frac{1}{2}$ roku [3]. Právě vysoká úmrtnost v několika prvních letech střední délku života podstatně snižovala [4, 5] (obr. 3). Jistou korekturou jsou

Obr. 3. Střední doba života mužské populace v letech 1869 až 1951 — údaje zahrnují kojeneckou úmrtnost.

údaje, jež zahrnují pouze tu část mužské populace, která se dožila 5 let věku [6] (obr. 4) — pro porovnávání se skupinou sládků by však mělo jít alespoň o dosažení 20 roků. Při každém pokusu o srovnání je rovněž nezbytné počítat s tím, že konzumenty piva zahrnuje i normální populace. Objektivní hodnocení proto z uvedených důvodů není možné.

Nicméně skutečnost, že z celkového počtu 1 037 českých sládků jich 99 — tj. téměř 10 % — zemřelo po 80. roce věku, dokumentuje, že vyšší spotřeba piva, kterou lze u sládků předpokládat, výrazné přežití průměrné střední délky života nevyluču-

Obr. 4. Střední doba života mužské populace v letech 1880 až 1911 — údaje o těch, kdo se dožili věku 5 let.

je. Považujeme jej za spolehlivější, než hodnoty z nižších věkových skupin, dalšími faktory více zatížené. Jedinou kuriózní námitkou by mohlo být to, že tito staří sládci pivo nepili. Nutno konstatovat, že i takové výjimky skutečně existují — jsou však tak vzácné, že je není třeba uvažovat.

ZÁVĚR

Na základě údajů o věku českých sládků při úmrtí ve srovnání s údaji z ostatní populace a zhodnocení možného vlivu piva lze usuzovat, že konzumace piva nepřináší výraznější rizika poškození zdravotního stavu a předpoklad dřívějšího úmrtí.

LITERATURA:

- [1] LIKOVSKÝ, Z.: Domácí pivo. Kvas. prům. 37, 1991, s. 221—222
- [2] Brauer- und Mälzer-Zeitung (resp. Prager Brauer und Hopfen Zeitung, Österreichische Brauer und Hopfen Zeitung), Prag, 1, 1888 — 32, 1919; Český sládek, Olomouc, 1, 1900 — 2, 1901; Český sladovník (resp. Sladovník český), Praha, 1, 1906 — 15, 1920; Der Bierbrauer aus Böhmen, Prag, 1, 1878 — 4, 1881; Der Böhmisches Bierbrauer (resp. Der Bierbrauer, Der Österreichische Bierbrauer), Prag, 1, 1874 — 62, 1935; Kvas (resp. Časopis Kvas, Pivovarský časopis Kvas, Gambrinus, Pivovarský a sladářský časopis Kvas), Praha, 1, 1873—78, 1950; Kvas. prům., Praha, 1, 1855 — 41, 1994; Pivovarnické zprávy, Praha, 1, 1891 — 2, 1892; Pivovarská revue, Praha, 1, 1911 — 4, 1914; Pivovarské listy, Praha, 1, 1883 — 37, 1919; Pivovarský obzor, Praha, 1, 1925 — 15, 1939; Sládek (resp. Československý sládek), Královské Vinohrady—Kladno, 1, 1907 — 11, 1921; Sladovník, Praha, 1, 1924 — 12, 1935; Vzorný pivovar, Praha, 1, 1876 — 2, 1877.
- [3] SRB, V.—KUČERA, M.: Vývoj obyvatelstva českých zemí v XIX. století. V: Statistika a demografie (red. F. Egermayer), Praha 1959, s. 109—156
- [4] TALACKO, J.: Dynamika pozorování ve statistice úmrtnosti. Knihovna Statistického obzoru 43, Praha 1941, s. 1—66
- [5] RŮŽIČKA, L.: K vývoji úmrtnosti v českých zemích. V: Statistika a demografie (red. F. Egermayer), Praha 1959, s. 181—211
- [6] KÁRNÍKOVÁ, L.: Vývoj obyvatelstva v českých zemích 1754—1914. Praha 1965

Likovský, Z.—Turek, B.: Zamyšlení nad střední dobou života českých sládků. Kvas. prům., 41, 1995, č. 10, s. 313—316

Na základě zkoumání údajů z let 1873 až 1950 o věku 1 037 českých sládků v době úmrtí je hodnocen vliv požívání piva na zdravotní stav.

I přes nedostatek srovnávacích dat lze ze skutečnosti, že z celkového počtu zkoumaného souboru 10 % sládků zemřelo po 80. roce věku, usuzovat, že konzumace piva nepřináší výraznější rizika poškození zdravotního stavu a předpoklad dřívějšího úmrtí.

Likovský, Z.—Turek, B.: Pondering Over Life Expectancy of Czech Brewers. Kvas. prům., 41, 1995, č. 10, s. 313—316.

On the basis of data monitoring from the years 1873—1950, concerning the age of 1037 czech brewers at the time of their death, the influence of beer consumption with respect to their health condition is being assessed. In despite of comparable data shortage can be from the reality deducted that from the total of monitored group, 10% of brewers died after achieving 80 years of their age from which follows that beer consumption is not linked with significant risks of health condition impairing and from this resulting earlier death.

Likovský, Z.—Turek, B.: Erwägungen über die durchschnittliche Lebensdauer der tschechischen

Brauer. Kvas. prům., 41, 1995, Nr. 10, S. 313—316.

Aufgrund der Angabenuntersuchung aus den die 1037 tschechischen Brauer erreichten, wird der Einfluß des Biertrinkens auf ihren Gesundheitszustand bewertet. Trotz der unzureichenden Anzahl von Vergleichsdaten darf man aus der Tatsache, daß aus der Gesamtzahl des untersuchten Komplexes 10 % der Brauer nach Erreichen des 80. Jahresalter starben, zur Schlußfolgerung kommen, daß der Bierverbrauch mit keinen deutlicheren Risiken der Gesundheitszustandsverletzung und darausfolgender Voraussetzung des Frühto-des verbunden ist.

Ликовски, З.—Турек, Б.: Размышление о среднем времени жизни чешских пивоваров. Квас. прум., 41, 1995, № 10, стр. 313—316.

На основе исследования данных из 1873—1950 годов по возрасту 1 037 чешских пивоваров во время смерти проводится оценка влияния приема пива на состояние здоровья. Несмотря на недостаток данных для сравнения можно на основе факта, что из суммарного количества исследуемого ансамбля 10 % пивоваров умерло после восьмидесятого года своего возраста, считать, что прием пива не представляет собой более выразительный риск повреждения состояния здоровья и не создает предпосылки более ранней смерти.